

230 rocznica uchwalenia Konstytucji 3 Maja

Pieśń „Uwierz Polsko” – Zespół SOUL z Sanoka

<https://www.youtube.com/watch?v=XvgtOYIbLD4>

Konstytucja 3 Maja

Witamy
na szkolnej uroczystości
poświęconej
230 rocznicy uchwalenia
Konstytucji 3 Maja

Konstytucja 3 maja

Rocznicę uchwalenia Konstytucji 3 Maja polscy patrioci obchodzili uroczyście już podczas zaborów, pomimo represji i sprzeciwu zaborców. Wielkim świętem państwowym stała się rocznica uchwalenia Konstytucji 3 maja w okresie międzywojennym. Jednak po II wojnie światowej, w nowej rzeczywistości politycznej i ustrojowej zaprzestano obchodzenia tej rocznicy. Dopiero 6 kwietnia 1990 roku Sejm Rzeczypospolitej Polskiej zdecydował, by przywrócić dzień 3 maja jako święto państwowe na cześć uchwalenia pierwszej polskiej Konstytucji z 1791 roku.

J. Szczepkowski "Opowiedz nam Ojczyzno"

Opowiedz nam, moja Ojczyzno,
jak matka dzieciom ciekawym,
o latach znaczonych blizną,
na wiekach chwały i sławy.

Wytłumacz nam, tak jak umiesz,
skąd czerwień i biel sztandarów,
niech ludzie żyją tu w dumie,
że taki wydał ich naród!

A jeśli wielka historia
i dla nas ma trochę miejsca,
bądź z wiernych mi najwierniejsza
i mnie weź sobie do serca!

Ostatnia wolna elekcja

- We wrześniu 1764 roku pod osłoną wojsk rosyjskich odbyła się ostatnia w dziejach Rzeczypospolitej wolna elekcja.
- Szlachta zgromadzona na Woli pod Warszawą wybrała na króla stolnika litewskiego Stanisława Antoniego Poniatowskiego. Koronacja odbyła się w Warszawie, elekt przybrał imię Stanisław August.
- Nowy król liczył na wprowadzenie w Polsce wielu reform.

Król Stanisław August Poniatowski

Konfederacja barska

- W lutym 1768 roku w Barze na Podolu szlachta kierowana przez Józefa Pułaskiego i braci Krasińskich zawiązała konfederację dla obrony praw Kościoła katolickiego w Polsce. Konfederaci byli przeciwni reformom i królowi Stanisławowi Augustowi Poniatowskiemu.
- Walki zakończyły się w 1772 roku.

Pieśń konfederatów barskich

<https://www.youtube.com/watch?v=8C6dQxk1U8A>

Józef Brandt – Konfederaci barscy

Artur Grottger – Modlitwa konfederatów barskich

Sytuacja w kraju

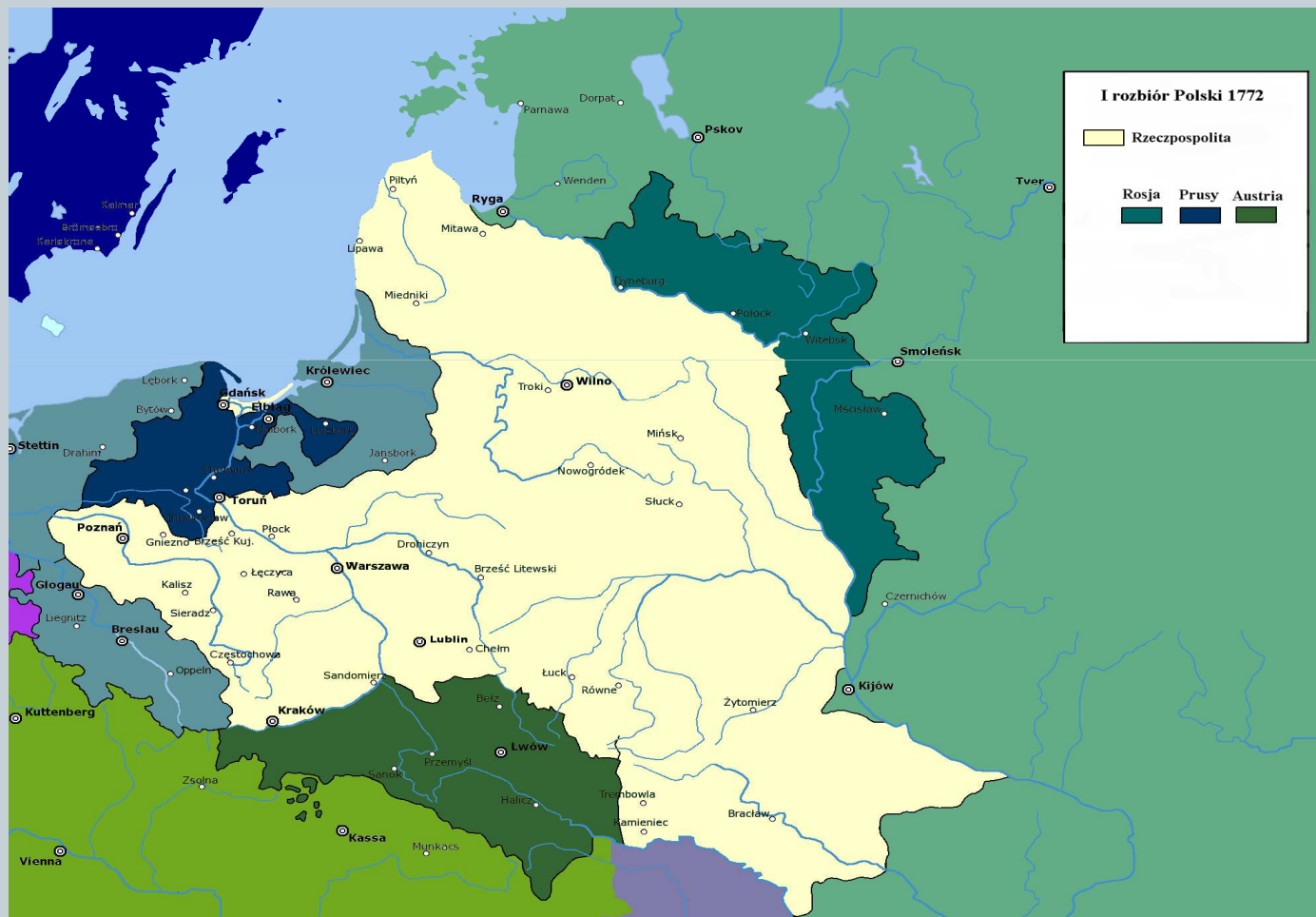
W XVIII - wiecznej Rzeczypospolitej rządził kto chciał i jak chciał. Lekceważono przestrogi światłych obywateli, wzywających do naprawy kraju. Nic więc dziwnego, że I rozbiór Polski uderzył jak grom niespodziewany, a tak ogłuszający, że przerażenie obezwładniło wszystkich Polaków. Pod wpływem tego ciosu obudziło się sumienie narodowe.

I rozbiór Polski

- W lutym 1772 roku zawarto prusko-rosyjski układ, w którym ustalono warunki podziału Rzeczypospolitej z udziałem Austrii.
- 5 sierpnia w Petersburgu podpisano pierwszy traktat rozbiorowy.
- Powodem zaborów miał być „całkowity rozkład państwa” i panująca w Polsce „anarchia”.

I rozbiór Rzeczypospolitej

Władcy państw zaborczych podczas I rozbioru

Rosja – Katarzyna II

Władcy państw zaborczych podczas I rozbioru

Prusy – Fryderyk II Wielki

Władcy państw zaborczych podczas I rozbioru

Austria – Józef II

Sytuacja w kraju po I rozbiorze

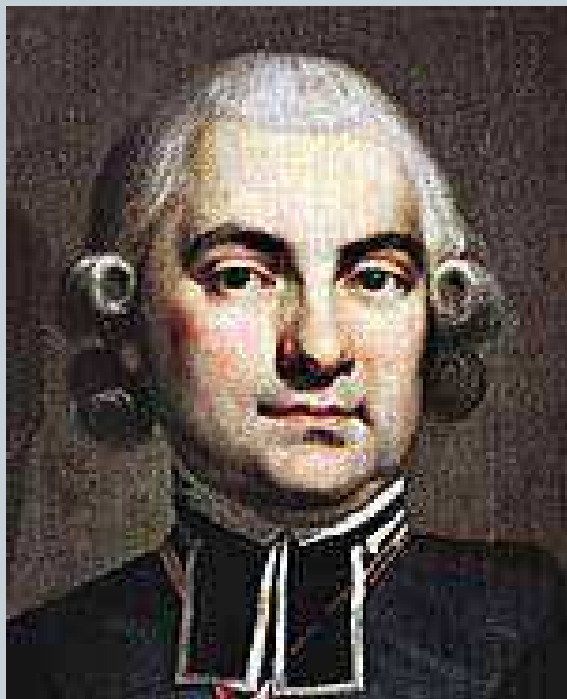

Po I rozbiorze Polski obóz propagujący reformy, zwany patriotycznym, dążył do przeprowadzenia zmian ustrojowych, domagał się poprawy obronności kraju, zniesienia kurateli caratu. Jednym z reformatorów był Stanisław Staszic, który w "Przestrobach dla Polski" z 1789 roku skierował swój apel do szlachty o utworzenie silnej armii, opierającej się na podatkach płaconych właśnie przez środowisko szlacheckie. Żądał też udziału stanu mieszczańskiego w sprawowaniu władzy. Wtórował mu w reformatorskich poczynaniach ksiądz Hugo Kołłątaj, rektor Uniwersytetu Jagiellońskiego, działacz Komisji Edukacji Narodowej, "Kuźnicy" zwanej "Kołłątajowską" i współtwórca Konstytucji 3 Maja.

Sytuacja w kraju po I rozbiorze

Hugo Kołłątaj

Stanisław Staszic

Sejm Wielki 1788 - 1792

Obrady sejmu rozpoczęły się jesienią 1788 r. Marszałkiem Sejmu Czteroletniego został Stanisław Małachowski.

Na sejmie powstały trzy stronnictwa:

- królewskie
- hetmańskie
- patriotyczne

Stanisław Małachowski

Obrady Sejmu Wielkiego

Uchwalenie konstytucji – 3 maja 1791 rok

Król Stanisław August Poniatowski i przywódcy stronnictwa patriotycznego postanowili przegłosować ustawę rządową w dniu 3 maja 1791 roku, gdy większość posłów opozycyjnych jeszcze nie wróciła do Warszawy po feriach wielkanocnych.

Obecni na sali posłowie przyjęli ustawę przez aklamację. Grupa przeciwników konstytucji złożyła formalny protest. Ustawa rządowa wprowadzała w Polsce monarchię konstytucyjną.

My, Stanisław August
z bożej łaski i woli
narodu król polski,
wielki książę litewski,
wraz ze stanami
skonfederowanymi,
ceniąc nad życie
niepodległość
zewnątrzną i wolność
wewnętrzną narodu,
dla dobra
powszechnego, dla
ocalenia ojczyzny
naszej i jej granic, z
największą stałością
ducha niniejszą
konstytucję
uchwalamy.

Król
Stanisław August Poniatowski

Utwór anonimowy

Zgoda Sejmu to sprawiła,
że nam wolność przywróciła.
Wiwat, krzyczcie wszystkie stany,
niechaj żyje król kochany

Taka jest narodu wola:
za twych braci i za króla
obywatel każdy, wszędzie
życie swojełożyć będzie.

Wiwat Sejm i naród cały.
Dzisiaj nam nieba żywot dały.
Wiwat krzyczcie wszystkie stany,
niechaj żyje król kochany!

Jan Matejko - Konstytucja 3 Maja 1791 roku

Obrady Sejmu Czteroletniego

- Prace Sejmowe uwieńczyło uchwalenie Konstytucji w dniu 3 maja 1791 roku, ustawa stanowiła poważny krok naprzód w dziele reformy państwa. Wiele jej postanowień takich jak: zniesienie liberum veto, wolnej elekcji, rokoszy, zapewnienie mieszczanom nietykalności osobistej było zdecydowanie postępowe. Mocarstwa zaborcze potraktowały konstytucję jako groźny dla nich przejaw "zarazy rewolucyjnej".

Mazurek 3 Maja

<https://www.youtube.com/watch?v=QkopQp9Z5Ic>

Barbara Sadowska - Klimkowa "3 Maja"

Więc gdy oto zajaśniał
Blask promienny, majowy,
Niechaj wszystkie czczą
serca

Ten dzień wielki, godowy
Niechaj okrzyk narodu
W świat daleko polecí:
Wolność, równość niech
żyją,
Niechaj żyje Maj Trzeci.

Konfederacja w Targowicy – 1792 rok

W kwietniu 1792 roku Szczęsny Potocki, Ksawery Branicki i Seweryn Rzewuski zawiązali w Petersburgu konfederację dla obalenia reform Sejmu Wielkiego. Fikcyjny czas i miejsce ogłoszenia konfederacji to 14 maja 1792 roku w Targowicy. Konfederaci zwrócili się do Katarzyny II o pomoc wojskową. 18 maja wojska rosyjskie wkroczyły na ziemie Rzeczypospolitej. Rozpoczęła się wojna w obronie konstytucji.

Przeciwnicy Konstytucji 3 maja

PRZYWÓDCY KONFEDERACJI TARGOWICKIEJ

STANISŁAW
SZCZĘSNY
POTOCKI

FRANCISZEK
KSAWERY
BRANICKI

SEWERYN
RZEWUSKI

JÓZEF
KAZIMIERZ
KOSSAKOWSKI

„Targowica” – Maria Konopnicka

Oj Targowiczanie
Dobrze się nazwali!
Jak Judasz za srebrniki
Polskę stargowali!
Stargowali Polskę
I tę wolność bratnią!
Zgasili nad ojczyzną
Gwiazdą jej ostatnią!
Zagasili blaski
W tej polskiej koronie.
Podeptali Orły Białe
I Litwy Pogonie.

Wojna w obronie konstytucji

- Podczas wojny w obronie konstytucji z 1791 roku wojskami polskimi dowodzili książę Józef Poniatowski i Tadeusz Kościuszko.
- W bitwie pod Zieleńcami Józef Poniatowski pokonał wojska rosyjskie.
- W bitwie pod Dubienką z udziałem Tadeusza Kościuszki zatrzymano wroga na linii Bugu.
- 24 lipca 1792 roku król przyłączył się do targowiczán.

Wojna w obronie konstytucji - dowódcy

Józef Poniatowski

Tadeusz Kościuszko

Drugi rozbiór Polski – 1793 rok

- W styczniu 1793 roku władcy Rosji i Prus zawarli umowę rozbiorową. Mocno tym zaskoczyli przywódców konfederacji targowickiej.
- Rosja zagarnęła ziemie białoruskie z Mińskiem, wschodnią część Polesia i Wołynia, Podole i prawobrzeżną Ukrainę.
- Prusy zajęły Wielkopolskę, ziemię sieradzką i łęczycką, część Kujaw, zachodnie Mazowsze i Gdańsk.
- Austria nie wzięła udziału w II rozbiórze Polski.

Drugi rozbiór Polski - uczestnicy

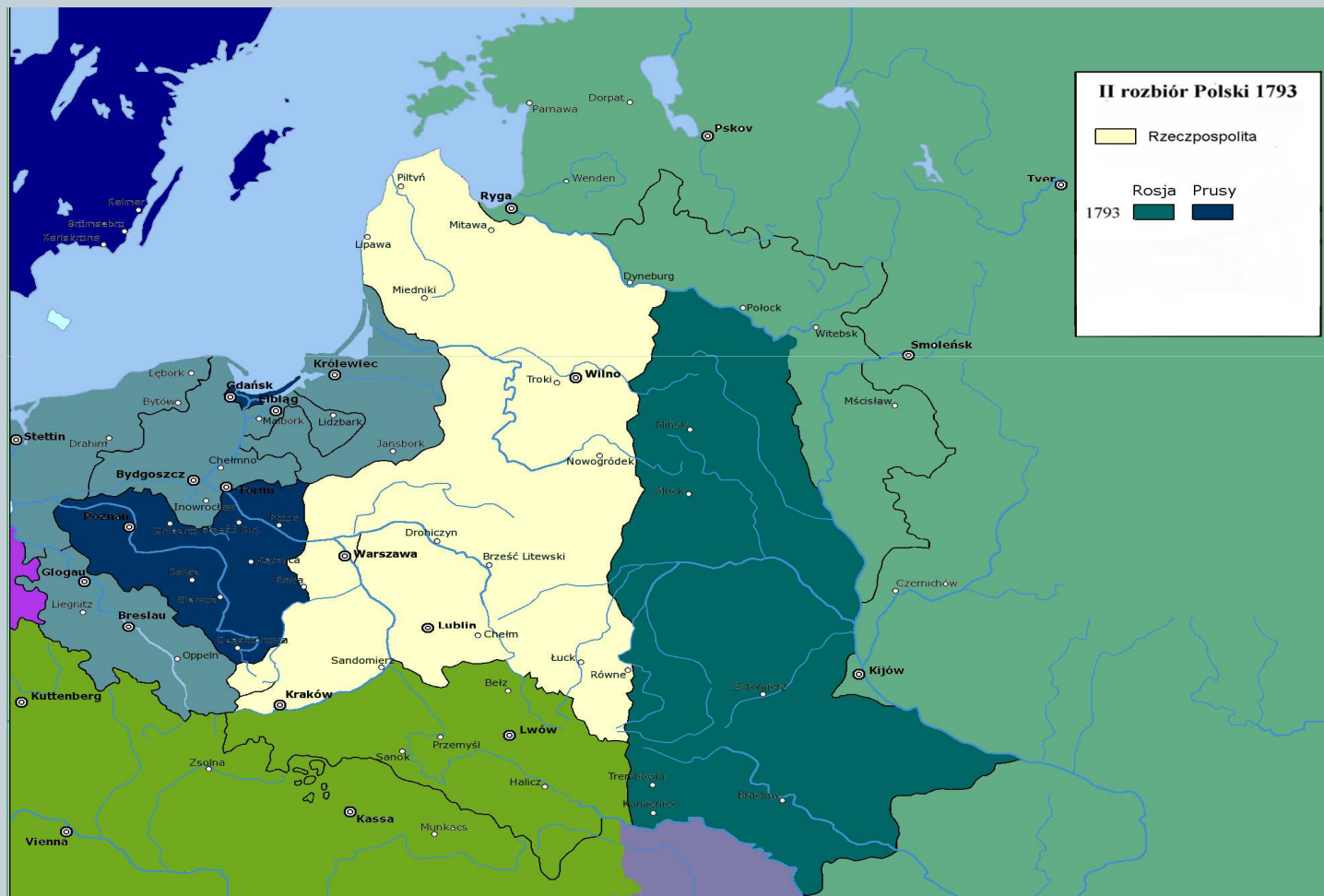
Katarzyna II
Rosja

Fryderyk Wilhelm II
Prusy

Drugi rozbiór Polski - 1793

Powstanie kościuszkowskie – 1794 rok

- 24 marca 1794 roku Tadeusz Kościuszko na rynku w Krakowie ogłosił „Akt powstania”. Jako naczelnik powstania przyrzekał walczyć o „całość granic, samowładność narodu i wolność”.
- Kościuszko został ranny w bitwie pod Maciejowicami i trafił do rosyjskiej niewoli. Powstanie zakończyło się klęską.

Ja, Tadeusz
Kościuszko,
przysięgam w obliczu
Boga całemu
Narodowi Polskiemu,
iż powierzanej mi
władzy na niczyj
prywatny ucisk nie
użyję, lecz jedynie jej
dla obrony całości
granic, odzyskania
samodzielności
Narodu i
ugruntowania
powszechnej wolności
używać będę. Tak mi
Panie Boże dopomóż i
niewinna Męka Syna
Twego.

24 marca 1794 roku w Krakowie

Trzeci rozbiór Polski – 1795 rok

- W trzecim rozbiorze ziem polskich wzięły udział Rosja, Prusy i Austria.
- 25 listopada 1795 roku król Stanisław August Poniatowski podpisał w Grodnie akt abdykacji i wyjechał do Petersburga, gdzie zmarł w 1798 roku.
- Z mapy Europy na 123 lata zniknęło państwo polskie.

Trzeci rozbiór Polski

Upadek Rzeczypospolitej

Mapa Polski po III Rozbiorze

F. Karpiński fragm. "Żale Sarmaty ..."

- (...) Ojczyzno moja, na końcuś upadła!
Zamożną kiedyś i w sławę i w siłę!
Ta, co od morza aż do morza władła,
Kawałka ziemi nie ma na mogiłę!
Jakże ten wielki trup do żalu wzrusza!
W tym ciele była milionów dusza!(...)
 Po tych rozbojach jedni zniechęceni
 Pod nieznajome rozbiegli się nieba,
 Drudzy, ostatnią nędzą przyciśnieni,
 W swych kiedyś domach dzisiaj żebrzą chleba!
 Inni rozdani na Moskwę i Niemce,
 Na roli ojców płaczą - cudzoziemce.(...)
Wisło! Nie Polak z ciebie wodę pije,
jego się nawet zacierają ślady,
On dziś przed swoim imieniem się kryje,
Które tak może wsławiły pradiady!...
Już Białym Orłom i bratniej Pogoni
Świat się, przed laty nawykły, nie skłoni!

Konstytucja 3 Maja

„Jest takie miejsce” – zespół SOUL z Sanoka

<https://www.youtube.com/watch?v=3geKXB-I3gs>

Konstytucja 3 Maja

Dzieło Konstytucji 3 Maja nie zginęło. Przeszła ona do historii jako demokratyczna ustawa zasadnicza, druga na świecie po konstytucji amerykańskiej, a pierwsza w Europie, przed konstytucją francuską.

Powiewa flaga,
gdy wiatr się
zerwie,
A na tej fladze,
biel i czerwień,
Czerwień to
miłość,
Biel serce czyste,
Piękne są nasze
barwy ojczyście.

Czesław Janczarski

Dziękujemy za uwagę